

1. Üç yaklaşım

- (i) Buradaki amaç, ilk bakışta bir hükümetin eylemi olarak görülen dış politika kararlarını anlamaktır.
- (ii) Bu bağlamda, Waltzvari bir şekilde uluslararası siyasetteki düzenliliklere değil de dış politikaya yönelik bir yaklaşım geliştirmek öneriliyor. Daha özeldir, burada, yapıdan, yapısal nedensellik Soerden (seçim) ziyade tamamen fâile odaklanılıyor. Fâiller ya tekil rasyonel karar alıcılar ya da uygunluk mantığı üzerinden hareket eden üyeler ya da birden fazla rasyonel aktörler olarak tanımlanıyor.

(iii) Üç yaklaşım:

- (a) Rasyonel aktör: Eylem, tutarlı bir amaçlar kümesine sahip olduğu ve bu amaçları gerçekleştirmek için etkili olduğuna inandığı araçları (aslında etkili olmasalar da) kullanacağı varsayılan bir karar alıcının amaçlarından ve inançlarından köklenir.
- (b) Örgüt teorisi: Karar, örgütlerin rutinlerini takip eden örgüt içi faaliyetler sonucunda ortaya çıkar.
- (c) Pazarlık: Karar, bizâtihi rasyonel fâiller olan, ancak, farklı amaçların peşinden giden siyasal liderler ve örgütlerin başkanları arasında geçen pazarlık ve tartışmalar sonucunda ortaya çıkar.

- (iv) Bunlar, bir hükümetin kararlarını açıklamanın birbirine rakip yolları mıdır? Eylemin ya rasyonel bir kararın ya da örgüt içi rutinin bir sonucu

olduğu bir örneğe bakacak olursak öyle olabilir. Ancak, bir sonucun, rasyonel ve örgütsel unsurların karışımının bir ürünü olarak ortaya çıktığı örneklerle de karşılaşabiliriz. Bu durumda, örneğin, bir şirketin başkanının, şirketin rutinleri belirli bir ürünün üretimini zorlaştırdığı için bir üretim hattını lağvetmeye karar verdiğini (kapasitelerle belirlenen rasyonel karar) ya da rutinlerin sıkıntı yarattığını (rutinler tehlike arz ediyorlar) ve buna bağlı olarak tehlikeyi önlemek için bir faaliyeti sonlandırmak için rasyonel karar alındığını farzedin (bkz. 164).

2. Örgüt teorisi

- (i) Örgütler, ister dışarıdan tanımlanan bir amacın gerçekleştirilmesi için kurulmuş olsunlar ister içeriden oluşturulan amaçlar ve kimlikle tanımlansınlar yeterli açıklıkta tanımlanmış görevler ve sorumluluk alanlarının olduğu iş bölümüne, bu görevlerin yerine getirilmesinde eğitime, farklı görevlerle ilgili performans standartlarına ve (dışarıdan tanımlanmış ya da kendilerinin tanımladıkları) amaçlarını gerçekleştirmek için kullandıkları özel rutinelere—ya da standart işletme prosedürlerine—sahiptirler.
- (ii) Üyeler “uygunluk”la ilgili belirli bir “mantığı” izlerler: eylemi, sonuçlarına (örgütün daha kapsamlı amacına yaptıkları katkıya) göre değil örgüt içindeki konumlarla bağlantılı kurallar ve standartlara uygun hareket etmeleri temelinde değerlendirirler. [[Örnekler]]
- (iii) Hükümetin aldığı kararlar (kısmen) bu prosedürlere dayanan ve hangi eylemin en iyi sonucu üreteceği üzerine yeni bir değerlendirmeden ziyade bu mantığı izleyen faaliyetler sonucunda ortaya çıkarlar.

Bu durumda, devamlılığa yönelik bir önyargı beklentisi içerisine giriyoruz: Devamlılık arz eden davranış örüntüleri (Pearl Harbor örneğinde olduğu gibi).

(iv) Liderler, ne yapılacağı—hangi amaçlar için çalışılacağı— konusunda karar verirken örgütlerin kapasitelerine dikkat etmeleri gerekir. Örgütler, iyi işlerlerken yönetilmesi kolay olmayan yayvan araçlardır.

(v) NB: Örgüt hükümetin bir parçasıysa liderlerin (hükümet başkanı) örgütü harekete geçirmeyi amaçlayan girişimleriyle örgütsel rutinin sonuçları arasında bir ihtilaf ortaya çıkabilir. Ve buradaki sorunun bir bölümü şöyle özetlenebilir: Bu tür ihtilaflar olduğunda örgütsel rutinden kaynaklanan sonuçlar ortaya çıkıyor mu, yoksa örgütsel rutin ihlâl ediliyor mu—ya da, her zaman ihlâlden söz edilemezse kriz ya da yoğun çatışma dönemlerinde ihlâl ediliyor mu?

3. Örgüt teorisi neyin açıklanmasında işlevseldir?

(i) En geniş açıdan bakıldığında, sonuçları, inançların ışığında amaçlarını gerçekleştirmeye çalışan tek bir rasyonel fâilin eyleminin ürünü ya da farklı amaçlara sahip fâiller arasındaki pazarlık ve uzlaşma sürecinin ürünü olarak aldığımızda anlaşılması zor olan sonuçları açıklamakta örgüt teorisi kullanılırdı. Bunun yerine, sonucu, rutin ya da standart bir prosedürün ürünü olarak görürüz. Herhangi bir nedenden ötürü bu sonuç basitçe koşullara uyarlanamaz: Rutinleri koşullara uyarlamak için kapasite geliştirmek (hata tespit kapasitesi) ya fâillerin amaçlarıyla çatışır ya da örgütün varoluş nedenini yerle bir eder.

(ii) Sorun: Herhangi bir sonuç bir rasyonel fâilin ürünü *olabilir*. Bu, fâilin amaçlarına ve inançlarına bağlıdır. Ve herhangi bir sonuç fâiller arasında yürütülen pazarlığın ve varılan uzlaşmanın ürünü olabilir. Bu da, fâillerin neyi amaçladıklarına ve konumlarının ve inançlarının ne olduğuna bağlıdır. Bir sonuç bir amaca ne kadar az uygun olursa olsun hiçbir durumda örgüt temelli bir açıklama bir zorunluluk olarak karşımıza çıkmaz.

4. Küba Füze Krizi

- (i) Küba füze kriziyle ilgili üç soru sorulabilir: Füzeler niye oradaydılar ve nasıl yerleştirildiler; ABD'nin yanıtı (hiçbir şey yapmamak, Castro'yla konuşmak, füzeleri büyük hava saldırılarıyla ortaya çıkarmak ya da kara kuvvetleriyle istila etmek yerine) neden abluka altına almak oldu ve Sovyetler Birliği'nin yanıtı neden füzeleri geri çekmek oldu?
- (ii) Rasyonel fâil perspektifi: (a) Berlin bağlantısı üzerinden ABD karşısında avantaj kazanmak amacıyla füzeleri yerleştirmek: ABD'yi çıkmaya zorlamak ve ABD topraklarını tehdit ederek ABD'nin güç kullanımını engellemek. Sadece Soğuk Savaş pazarlığı ya da Küba'nın güvenliği değil: (b) Genel olarak siyasal bir yenilgiye davet olacak ve sorunu çözmekte başarısızlık olarak anlaşılacak olan hiçbir şey yapmamakla doğrudan nükleer savaşa yol açacak bir şey yapmak arasında orta yol olan abluka altına almak/ultimatom yayınlamak; bir sonraki adım hakkında karar vermeyi Kruşçev'e bırakmak; çatışmayı daha avantajlı olunan askerî bölgede yapmak; (c) ABD'nin verdiği ultimatomdan duyulan endişe nedeniyle geri çekilmek ve hava saldırısı ya da istila tehdidinde bulunmak.

(iii) Örgüt teorisi çerçevesinde sorulan soru: Öyleyse, hangi anormallikler bu anlatı kapsamı dışında bırakılır? Hükümet kararlarını, amaçlarını gerçekleştirmek için çaba gösteren rasyonel fâillerin ürünleri olarak aldığımızda neyi açıklamakta zorlanırsınız?

- Füzeleri yerleştirmekle ilgili olarak: (a) Sovyetler'in, füzelerin U2 izinsiz uçuşlarıyla gözetlenmesine karşı açık duyarsızlıkları: SAMlar U2leri düşürmezler; IBRMlerde ya da MRBMlerde kamufraj yoktur; gizlenmek için geceleri çalışmazlar; mahaller Sovyet mahalleri üzerine modellenmiştir, dolayısıyla, fotoğraflardan mahalleri çıkartmak oldukça kolaydır. (b) Tutarsızlık: Neden, önce (daha ucuz ve daha az göze çarpan) MRBMler işletilmiyor; gemilerde alınan tedbirlere rağmen havadan gözleme karşı koruma yok; eğitimciler, savaş uçaklarından önce harekete geçiriliyorlar (koruma yok). (c) Füzeler/füzeatarlar/savaş başlıkları için gerekenler: mahallerin tahkimi yapılmıyor (ilk saldırı?); her bir füzeatar için fazladan bir BM var (geri yükleme plânı ne?). (d) Savaş alanında ve kıyı savunmasında kullanılacak olan taktik silahlar gizlilik içerisinde belirleniyor ki, bu, bir saldırıyı caydırma fikri açısından tutarsızlık arz ediyor. (e) Üniforma giymeyen, ancak, düzenli hareket eden personelin kimliğini gizlemeye yönelik bir çaba yok.
- **NB: Bu anormalliklerin/muammaların hiçbiri nükleer silahları yerleştirme kararıyla ilgili değil; ama, hepsi, bu kararın uygulanmasıyla ve uygulamanın amaçla uyuşmadığı**

gerçeğiyle ilgili. Hiç şüphesiz ki, amacı yanlış anlamış

olabiliriz: Gizlenmek değil göze çarpmak amaçlanmış olabilir.

○ Abluka uygulamak ve ultimatom yayınlamak kararıyla ilgili olarak (a) 9/19 NİEnin (taarruz füzelerine konmazlar) tehlikesini değerlendirmekte ya da 14 Ekim'den önce füzeleri tespit etmekte başarısızlık. (b) Örgütsel seçenekler: Hava kuvvetleri seçenekleri sunar ve nokta operasyonu seçeneğini önermez. Bu durumda, abluka altına almak/ultimatom yayınlamak ve büyük sayılarda sortiler yapmakla istila arasında seçim yapılır. Bu, neden sınırlı bir hava saldırısını seçmediklerini açıklarken seçenekler kümesinin neden bu şekilde sınırlandırıldığı sorusunu gündeme getirir. (c) Örgütsel uygulama: Neden?

○ Füzeleri dışarı çıkarma kararıyla ilgili olarak: Burada anormal bir durum olup olmadığı pek açık değil. Ancak, gerginliği tırmandırabilecek bir dizi baş ağrıtıcı gelişme olmuştu: (a) Vandenberg ICBM test uçuşu (önceden ayarlanmıştı). (b) Yaygın ASW operasyonları; (c) Bomba uçaklarının sivil havaalanlarına dağıtılması. (d) Oxford'un menzilden çıkarılması. (e) Yanlış erken uyarı sinyali. (f) U2'nin nükleer avcı uçakları tarafından korunması. (g) U2'ye SAM saldırısı.

(iv) Örgüt teorisi bu anormallikleri anlamamıza nasıl yardımcı olur?

- Füzeleri yerleştirmek: (a) Buradaki temel anlatı, plânın Küba kısmının, kendi içlerinde rutinleri olan Stratejik Füze Kuvvetleri'yle gerçekleştirildiği idi: SSCB'de mevzi bölgeleri tahkim edilmemişti; yeniden fırlatma kapasitesi yoktu, kamuflaj rutinleri (bu rutinlere

ihtiyaç) yoktu.

(b) SAMlar U2leri düşürmediler; çünkü, casusluğa karşı savunma için değil hava savunması için kullanılıyorlardı (radar, casus uçaklara yönelik ayarlanmamıştı). (c) Caydırma açısından olumsuz etkisi olsa da, taktik silahlar hakkındaki bilgi, askeriye, bilginin açığa çıkarılmasına karşı olduğu için düşmandan saklanıyordu.

(d) Fakat başka konular da var: (i) Üniformaların giyilmesi için belirlenen rutinin değiştirilmesi ve gün içindeki faaliyetlerin farklı bir şekilde düzenlenmesi ve kamuflajdan vazgeçmek, gece faaliyetlerini ve kamuflajı (sıcaktan dolayı) imkânsız kılan anında hazır olmakla faaliyetleri gizleme olasılığı arasında bir seçim yapmak zorunluluğunu beraberinde getiriyor. (ii) U2'nin civarda olup olmadığından emin olunmadığından ateş açılmıyor. (iii) Belki de, muharebe silahları savunma için ve IRBMLer ve MRBMLer caydırıcı işlevlerinden dolayı oradaydı. Genel olarak, uygulamanın, özellikle de operasyonun gizliliği açısından, amacından saptığı önermesi bu açıdan anlamlı. Ancak, bunun, örgütlenmeden mi yoksa sadece operasyonun riskinden ve seçim yapma ihtiyacından mı kaynaklandığı açık değil.

- Abluka/Ultimatom: (a) Örgüt teorisinin istihbarat meselesine ne tür bir katkısı olduğu açık değil. Bütün istihbarat edinimi anlatılarında, istihbarat tedrici bir şekilde elde edilir. (b) Hava kuvvetleri kaynaklı örgütsel seçeneklerde iki argümandan bahsedilebilir. İlk argümana göre hava kuvvetleri nokta operasyonu opsiyonu sunmadığı için idare sınırlandırılmıştı. Ve, hava kuvvetlerinin böyle bir opsiyon

sunmamasının nedeni bütün füzelere ulaşmayı yüksek düzeyde olası kılacak bir opsiyonun olmamasıydı. Bu nokta örgütlerle ilgili değil. Aksine, habercinin suçlandığı bir örnek. İkinci argümana göre hava kuvvetlerinin bir istila istiyordu ve buna bağlı olarak hava saldırısı opsiyonunun değersiz görünmesini sağladı. Şimdi, askeriyenin neden taarruzi opsiyonları tercih ettiğiyle ilgili örgüt teorisi kapsamında bir açıklama olabilir. Açıklama, davranışın temelindeki değerlerle ya da personel seçimiyle ilgili olabileceği gibi bürokratik siyasetle de ilgili olabilir. (c) Örgütsel uygulama açısından, argüman, Başkan'ın, daha önce olmayan iletişim olanakları sayesinde, Donanmayla arasındaki çatışmadan nasıl galip çıktığı ve uygulama üzerinde yakın denetimi (hattın mesafesi, tedarik) nasıl temin ettiğiyle daha çok ilgiliymiş gibi görünüyor. [Yüksek gerilim dönemlerinde sivil denetimle ilgili Posenvâri bir anlatı.] Yanı sıra, ASW,¹ su bombaları: yeni prosedür, devam eden bir örgütsel rutinin olmaması.

- Sovyetler Birliği neden geri çekildi? Önceden bahsettiğimiz olayların sonucu ne kadar etkiledikleri açık değil. Fakat, anlatı şu şekilde de kurulabilir: Hem Kruşçev hem de Kennedy otomatik olarak ya da arzu edilmeyen seçimler nedeniyle felakete yola açması muhtemel örgütsel çıktılardan endişe duymaktaydılar. Kruşçev, rutinler de pek âla felakete yol açabilecekleri için yıkıcı sonuçları engellemek açısından örgütlere güvenemeyeceğini anlamıştı. Bu durumda, örgütsel patolojiler göz önüne alındığında, tek alternatif füzelerin

¹ *Anti-submarine warfare*: Düşman denizaltıları yok etmek için savaş gemileri, savaş uçakları ve denizaltıların kullanıldığı bir deniz muharebesi tekniği (ç.n.).

yerleştirilmesini durdurmaktı. Ancak, asgari düzeyde olsa da, bu da örgütsel olduğu söylenebilecek bir açıklama. Burada dikkat edilmesi gereken, erken uyarı sinyal örneğinde olduğu gibi, tehlikeli bir durumda, olayların felakete yol açıcı bir yanıtı tehdit etme ihtimali. Fakay, Kruşçev'in örgütten kaynaklanan tehlikelere nasıl karşılık verdiği açık değil.